

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۰/۰۷/۲۱

شريف منصور

نگاهی به دوران کوتاه سلطنت شاه اشرف هوتک

شاه اشرف فرزند عبدالعزیز (دومین شاه سلسله هوتکی) که در زمان سلطنت شاه محمود سپهسالار او بود در سال ۱۷۲۵ پس از درگذشت شاه محمود به سلطنت رسید و سیدال خان ناصری که جنگاوری بی نظیر بود را به سپهسالاری برگزید .

شاه اشرف با مشکلات بیشماری روبرو بود ، سلطان حسین در قندهار ضمن متهم کردن او به قتل شاه محمود ، فرمان قطع ارتباط میان قندهار و اصفهان را صادر کرده بود و شاه اشرف برای همیشه از حمایت قندهار محروم شد ، گذشته از آن جمع کثیری از طرفداران شاه محمود هم از او روگردانده و به قندهار رفته بودند . خلافت عثمانی و روسیه هم چشم طمع به قلمرو او داشتند و از سوی دیگر هر از گاهی شورشی در گوشه و کنار مملکت به وقوع میپیوست .

طهماسب فرزند شاه حسین صفوی پادشاه مخلوع ایران هم داعیه سلطنت داشت و اگرچه شاه اشرف طی دوران کوتاه سلطنتش بارها شکست های سختی بر او وارد کرد اما تا پایان عمر از دست او آسایش نداشت .

با این وجود همه این مشکلات شاه اشرف مصمم بود که به هر قیمتی از سلطنتش دفاع کند .

شاه اشرف در گام نخست شورش هایی که در نقاط مختلف کشور برپا شده بود را سرکوب کرد ، پس از آن نوبت رسید به نبرد با خلافت عثمانی ، شاه اشرف تمایلی به جنگ با هم کیشانش نداشت ولی خلافت عثمانی هر از گاهی از شاه تقاضای نامعقولی میکرد که شهریار را به خشم میآورد ، آخر الامر عثمانی ها پا را از حد فراتر گذاشتند و از شهریار افغان خواستند که به نام خلیفه عثمانی سکه بزند و در مساجد قلمرو او خطبه به نام خلیفه عثمانی خوانده شود و شاه اشرف هم به عنوان بیگلر بیگی خلافت بر ایران حکومت کند :

اشرف شاه تو باید برای تسلیم به سلطان عثمانی به تن خود نزد احمد پاشا آبی و سلطان به عنواک یک سنی همکیش مقام بیگلر بیگی نواحی مفتوحه ایران و جاهایی را که تسخیر خواهی کرد به تو خواهد داد ، تو باید بی درنگ تسلیم شوی و سکه و خطبه به نام سلطان عثمانی زده و خوانده شود .

شاه اشرف نپذیرفت و جواب داد:

اگر سلطان عثمانی مایل نیست که معاهداتی را که با امپراتوران صفوی بسته است تجدید کند من هیچ یک از امتیازات سلطنتی خود و یا سرزمین هایی که به تازگی گشوده ام تسلیم نکرده با چنگ و دندان و تا آخرین نفس از آن ها دفاع خواهم کرد . ۱

خلافت عثمانی در ماه نوامبر سال ۱۷۲۶ ، ۲۰۰ هزار سپاهی را برای نبرد با شهریار جوان گسیل کرد ، شهریار جوان با ۴۰ هزار سپاهی به استقبال آنها رفت و شکست سختی بر آنها تحمیل کرد ، مرحوم غبار تعداد کشته شدگان سپاه عثمانی را ۱۲ هزار نفر مینویسد اما ویلیام فلور بازرگان هلندی که در آن زمان در ایران به بازرگانی اشتغال داشته است تعداد کشته شدگان سپاه عثمانی را چهل هزار نفر تخمین میزند . ۲

د پانو شمیره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنیت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرو مخکې په خیر و لولئ

پس از ترک ها نوبت به روس ها رسید ، سیدال خان ناصری در رودسر سپاه روسیه به فرماندهی ارلوف را در هم شکست و پس از آن دو طرف معاهده صلحی را امضا کردند . ۳

اما آخرین حریف شاه اشرف نادرشاه افشار که به راستی یکی از نوادر روزگار بود و در شجاعت و درایت حریف قابلی برای او به شمار می آمد توانست شکست های پی در پی به شاه اشرف که از نگاه نظامی ضعیف شده بود وارد کند و بالاخره در سال ۱۷۲۹ شاه اشرف ناچار شد که ایران را به نادر واگذار کند و این کار به قیمت جان جمع کثیری از افغان ها تمام شد .

مدتی بعد عمر شاه اشرف هم مانند دوران سلطنتش به پایان رسید ، شاه اشرف هم از نگاه شجاعت و هم از نگاه درایت قابل ستایش است ، سرجان ملکم انگلیسی در مورد او مینویسد :

افغان ها اشرف را (به عنوان) پادشاهی عاقل ، دلیر و متواضع مستایند و ایرانیان نیز او را بهتر از سایر افغان ها که در ایران اقتدار یافتند میدانند .

روحش شاد و یادش گرامی باد!

۳۱_۴_۱۳۹۹

منابع:

۱_ اشرف افغان بر تختگاه اصفهان ، دکتر ویلیام فلور ص ۱۸

۲_ همان منبع ، ص ۱۹

۳_ افغانستان در مسیر تاریخ ، مرحوم غلام محمد غبار ، ص ۳۳۱